

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/34940

03 Ocak 2014

Sayı : 64272063- 610 - 33
Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-34940)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 10.12.2013 tarih ve 43452547-120.07-154203 sayılı yazısı.

Erzincan Milletvekili Sayın Muharrem IŞIK'ın tarafıma tevcih ettiği 7/34940 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EK :
Önerge Cevabı (4 Sayfa)

Sorular 1, 2, 3:

"Asrın Projesi" sloganıyla 2009'da düzenlenen dev bir törenle imzaları atılan, Avrasya enerji dengelerini değiştirecek bir proje olarak sunulan ve Azerbaycan ve Irak doğalgazını Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşımak üzere planlanan Nabucco Doğalgaz Boru Hattı projesinin gerçekleştirilemeyeceği ve rafa kaldırıldığı görülmüştür. Uzmanların "Yapılamaz" uyarılarına rağmen boş yere kaynak ve zaman harcanmıştır. Ayrıca seçimlerden önce bu proje 'Şahlanan Türkiye'nin göstergesi olarak sunulmuş ve seçim meydanlarında propagandası yapılmıştır.

Buna istinaden;

- Asrın projesi olarak Nabucco Doğalgaz Boru Hattı Projesi bugün itibarıyla hangi aşamada?
- Bu projenin yürütücüsü olan Nabucco Konsorsiyumu'nun şirketi Türkiye'deki faaliyetlerini durdurmuş mudur?
- Geçen süre zarfında bu projenin Türkiye'ye maliyeti ne kadar olmuştur?
- Azerbaycan'ın 22 milyar dolar yatırımla Şahdeniz'den doğal gaz çıkarılması ihtimali ile Irak'tan yeni doğal gaz kaynağı çıkarılması ihtimali üzerine kurulan bir projede uzmanların maliyeti çok yüksek ve yapılamaz uyarıları neden dikkate alınmamıştır?

Cevaplar 1, 2, 3:

Nabucco Doğalgaz Boru Hattı Projesi, Türkiye ile Azerbaycan arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP)'ne ilişkin anlaşmaların imzalanmasının ardından konsept değiştirmiş, "Nabucco-Batı" olarak Türkiye sınırından Avrupa'daki gaz merkezine uzanacak 1.300 km uzunluğunda bir boru hattı inşa edilmesine karar verilmiştir. Orijinal haliyle yaklaşık 3.900 km uzunluğa sahip olan projenin böylelikle daha ekonomik hale gelmesi amaçlanmıştır.

Haziran 2013'te Şahdeniz 2 Konsorsiyumu'nun ülkemizin batı sınırından teslim alınacak gazın Avrupa'ya iletilmesini sağlayacak projeler (Adriyatik Geçişli DGBH –TAP ile Nabucco Batı Projeleri) arasındaki tercihinde öncelikli olarak ticari gerekçeler etkili olmuştur.

Bilindiği gibi, Proje'nin başlamasına ve ilgili ülkelerin hükümetleri tarafından imzalanan anlaşmalarla desteklenmesine neden olan ve projeyi güçlendirecek şekilde bazı proje ortaklarının da gaz üretim planları bulunan büyük gaz rezervlerine sahip ülkelerle ilgili siyasi gelişmeler nedeniyle daha sonra buralardan gaz alımı olasılığı kısa dönem için kalmamıştır. Bu şartlarda ilk etapta yalnızca Azerbaycan Şah Deniz Faz-II gazı kısa vadede ulaşılır olmuştur. Şah Deniz ortaklarının daha sonra gazlarını Türkiye'nin Batı sınırında satma kararları üzerine Nabucco, Türkiye'nin Batı sınırına çekilmiştir (Nabucco Batı).

Nabucco Projesi'nin Türkiye sınırları dâhilinde yaptığı çalışmalarla ilgili ülkemize önemli bir vergi girişi olmuştur. Bu kapsamda KDV ödemeleri diğer ülkelerde şirkete iade edilmişken, Türkiye kısmı geri verilmemiş ve vergi gelirimiz olarak kalmıştır. Bunun yanında proje mühendislik işlerinin en büyük kısmını oluşturan Türkiye kesimi ile ilgili çalışmalar Türk mühendislik şirketleri tarafından gerçekleştirilmiş ve bir gelir oluşmuştur. Tüm bu unsurlar göz önünde bulundurulduğunda Nabucco projesi, henüz iş geliştirme yani yalnızca maliyet safhasında olmasına rağmen, vergi geliri ve Türk şirketlerinin gelirleri kapsamında proje için yapılan harcamadan daha fazla gelir girişine neden olmuştur.

Gerek TAP gerekse Nabucco Projesi, ilk etapta Şahdeniz Faz-2'den üretilecek doğal gazın ileride ise diğer potansiyel kaynaklardan temin edilecek gazın Avrupa'ya iletilmesi amacıyla şekillendirilmiştir.

ERZİNCAN MİLLETVEKİLİ SAYIN MUHARREM IŞIK'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/34940)

Ülkemiz ve Azerbaycan TANAP Projesi'nde mutabık kaldıktan sonra, Nabucco Projesi'nin parametreleri değiştirilmiş, orijinal halinde 3900 km olan uzunluğu 1.300 km'ye düşürülmüş ve Nabucco-Batı adını almıştır.

Öte yandan, 520 km uzunluğunda ve 42 inç genişliğinde olan TAP'ın maliyeti, 48 inç'lik Nabucco-Batı Projesinden yaklaşık 500 milyon dolar daha düşüktür.

Azeri gazını ve ileride diğer kaynaklardan elde edilecek gazın, Rus tekelinin sürdüğü Balkan pazarına giriş imkânını sağlayacak Nabucco-Batı Projesi stratejik olarak daha önemli bir konumda olmasına rağmen, ticari avantajları nedeniyle Şahdeniz 2 Konsorsiyumu tarafından TAP Projesi seçilmiştir.

Soru 4:

Şahdeniz 2 Konsorsiyumu üyelerinin tercihlerini TAP'tan yana kullanarak Hazar gazının Nabucco yerine Trans-Adriyatik Doğalgaz Boru Hattı üzerinden taşınacak olması Türkiye'ye ne kazandırmış veya ne kaybettirmiştir?

Cevap 4:

TAP Projesi'nin seçilmesi, Nabucco Projesi'nin rafa kalktığı manasına gelmemektedir. Bilindiği üzere ülkemiz, eşzamanlı olarak Nabucco ve TAP'a destek vermiştir. Birçok defa ifade edildiği üzere, bahsi geçen projeler birbirine rakip değil, birbirini tamamlayan projelerdir.

Kısa vadede TAP Projesi'nin gerçekleştirilecek olmasına karşılık, başta Irak gazı olmak üzere bölgedeki diğer gaz tedarikçilerinin orta/uzun vadeli pozisyonları ve Avrupa ülkelerinin gaz ihtiyacı göz önüne alındığında, Nabucco-Batı Projesi'nin bir noktada hayata geçirilmesi mümkün görülmektedir.

Şahdeniz 2 doğal gaz üretiminin ihraç yollarının kesinlik kazanmış olması ve ülkemizin enerji merkezi olması hedefi doğrultusunda TAP'a ortak olunması konusu değerlendirilmektedir.

Soru 5:

28 Aralık 2011 tarihinde Türkiye, Nabucco Projesinin çöpe atılması sonucunu doğuran ve Türkiye topraklarından geçen Güney Akım Hattının yapılması konusunda Rusya'ya neden izin vermiştir?

Cevap 5:

Güney Akım Projesi, Rusya doğal gazının Karadeniz'in altından yaklaşık 900 km uzunluğunda 63 milyar m³ kapasiteli bir boru hattı vasıtasıyla Bulgaristan'ın Varna şehrine ve oradan da Avrupa'ya ulaştırılmasını amaçlayan bir projedir.

Nabucco Projesi ise, Avrupa'nın Rus doğalgazına olan bağımlılığının azaltılması hedefi çerçevesinde Şahdeniz Faz-2 gazının Avrupa'ya taşınması için oluşturulmuştur. Başka bir deyişle, her iki projenin kaynakları farklı olup farklı amaçlara hizmet etmeleri öngörülmektedir.

Bu bağlamda, Nabucco ve Güney Akım Projeleri orta ve uzun vadede birbirinin rakibi olmamıştır.

ERZİNCAN MİLLETVEKİLİ SAYIN MUHARRREM İŞİK'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/34940)

Avrupa Birliğinin 2030 yılına kadar yaklaşık 200 milyar metreküp ilave doğal gaz ihtiyacının olması tahmin edilmektedir. Bu nedenle, AB'nin bu ihtiyacı karşılayabilmesi için LNG'nin yanı sıra önemli miktarlarda boru hatları vasıtasıyla taşınan gaz da ihtiyacı vardır. AB ülkelerinin doğalgaz ihtiyaçlarına bakıldığında Nabucco, TAP veya Güney Akım Projelerine benzer 3-4 projeye daha ihtiyaç duyulacağı öngörülmektedir.

Güney Akım Doğal Gaz Boru Hattının münhasır ekonomik bölgemizdeki inşaatına izin verilmesi, karşılıklı ilişkilerimizde meselelere işbirliği endeksli yaklaştığımızı ve salt ikili ilişkilerde değil bölgesel anlamda da güvenilir bir ortak olduğumuzu kanıtlamıştır.

Soru 6:

Türkiye'nin uzun vadede milyarlarca dolar gelirden mahrum kalması ve stratejik avantajının yok olması anlamına gelen bu izin için Rusya'yla yapılan antlaşmanın koşulları nelerdir? Neyin karşılığında Rusya'ya bu izin verilmiştir?

Cevap 6:

Dışişleri Bakanlığımızın 28 Aralık 2011 tarih ve 2011/ESGY/3515751 sayılı Notası ile Rusya Federasyonuna Güney Akım Doğalgaz Projesine ilişkin inşaat izni verilmiştir. **Güney Akım Projesine verilen inşaat izni Rus tarafına herhangi bir muafiyet sağlamamaktadır. Anılan izin Türk mevzuatına tamamen uygun olarak hiçbir imtiyaz sağlamadan verilmiştir.**

Güney Akım Projesi nedeniyle ülkemizin stratejik avantajı yok olmamıştır. Ülkemiz Hazar kaynaklarının Avrupa pazarlarına iletilmesinde önemli role sahiptir. TANAP Projesi, Türkiye ve Avrupa'nın doğal gaz arzına, Azerbaycan Şah Deniz-2 sahası ve ilave kaynaklardan doğal gaz tedarikiyle büyük katkı sağlayacaktır.

TANAP Projesi için öngörülen 4 aşamadan ilkinin 2018 yılında ilk gaz akışıyla gerçekleşmesi öngörülmektedir. 2020 yılında ise yıllık 16 milyar m³ olacak kapasitenin, 2023'te 23 milyar m³ ve 2026 yılında 31 milyar m³ seviyesine kadar ulaşması hedeflenmektedir.

Şahdeniz Konsorsiyumu Avrupa'ya gidecek gazın güzergâhı için seçtiği TAP Projesi ile Azeri gazı Yunanistan ve Arnavutluk üzerinden İtalya'ya ulaştırılacaktır.

Ülkemizin enerji konusunda zengin bir ülke olmadığı ve ekonomik gelişme ile birlikte enerji ihtiyacımızın sürekli artış eğiliminde olduğu hepimizin malumudur. Bu kapsamda, TANAP Projesinin devreye girmesi ile hem ucuz enerji tedariki, hem de enerji çeşitlendirmesi hususunda önemli bir adım atılmış olacaktır.

Proje Türkiye'nin enerji maliyetlerini düşürecek ve mutlak suretle cari açığa olumlu etki yapacaktır.

TAP Projesi'nin gerçekleştirilmesiyle yılda 7-10 milyar m³ doğalgazın tüketildiği Karadağ, Bosna-Hersek Hırvatistan ve Slovenya'ya boru hattının bağlanma imkânı bulunmaktadır. 2030 yılında bahsi geçen dört ülkenin toplam gaz tüketiminin 20 milyar m³'e çıkması beklenmektedir. Bu yeni ve gelişen pazarda Türkiye'nin etkin olmasının önü açılmıştır.

ERZİNCAN MİLLETVEKİLİ SAYIN MUHARREM İŞİK'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/34940)

Soru 7:

Türkiye'nin Rusya'dan aldığı gazın m³ fiyatı ne kadardır? Türkiye Rusya'dan yılda kaç m³ doğal gaz almaktadır? Rusya'dan "al ya da öde" yükümlülüğü halen devam etmekte midir?

Cevap 7:

Bilindiği üzere Rusya, ülkemizin doğalgaz ithalatında en önemli işbirliği ortaklarından biri olmaya devam etmektedir. 2013 yılının ilk 8 ayında Rusya'dan alınan doğal gaz miktarı toplam 17 milyar m³'tür. 2013 yılı başında Rusya ile olan 3.6 milyar m³ "al ya da öde" yükümlülüğü sıfırlanmıştır.